

Wrocław, dn. 30.05.2022 r.

mgr Jakub Witt
Katedra Kryminalistyki
Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii
Uniwersytetu Wrocławskiego

Streszczenie rozprawy doktorskiej
pt. „Przestępczość przeciwko dziedzictwu martyrologicznemu”
napisanej pod kierunkiem dr hab. Macieja Trzcíńskiego, prof. nadzw. UWr

Niniejsze opracowanie poświęcone jest wąskiemu problemowi badawczemu, jaki stanowi fenomen przestępczości przeciwko dziedzictwu martyrologicznemu. Zjawisko to nie było dotychczas w kompleksowy sposób zbadane, zaś samo dziedzictwo martyrologiczne nie doczekało się definicji w nauce prawa ochrony dziedzictwa kultury. Jednocześnie doniosłość swoistego *sacrum* martyrologii, pamięci narodowej, pamięci walk i męczeństwa, pamięci o ofiarach zbrodni ludobójstwa i wojennych i tym podobnych wartości przemawia za wyodrębnieniem omawianego zagadnienia spośród przestępczości przeciwko „zwykłemu” dziedzictwu kulturowemu.

Zasadniczym celem rozprawy jest realizacja rozpoznawczej funkcji kryminalistyki poprzez wszechstronne zbadanie, przeanalizowanie i opisanie zjawiska przestępczości przeciwko dziedzictwu martyrologicznemu, a także reakcji państwa na tę przestępczość. Zakreślony cel został zrealizowany w szczególności za pomocą rozbudowanych badań jakościowych, sprowadzających się do analizy akt postępowań karnych (przygotowawczych i sądowych). Zgromadzono obszerny zasób danych o przestępczości oraz objęto badaniami 90% dostępnego materiału procesowego dotyczącego omawianego zjawiska.

W pierwszym rozdziale omówiono sferę pojęć z zakresu prawa ochrony dziedzictwa kulturowego, wprowadzono nowatorską i postulowaną w doktrynie od kilku lat definicję dziedzictwa martyrologicznego, a także dokonano dogmatycznej analizy systemu prawnokarnej ochrony dziedzictwa kulturowego zarówno w Polsce, jak i w wybranych innych państwach. W tej części dokonano także wstępnego przeglądu potencjalnych i realnych zagrożeń dla dziedzictwa martyrologicznego, zobrazowanych stosownymi przykładami.

Rozdział ten stanowi zatem wprowadzenie do omawianej tematyki i ustanawia ramy dla dalszych rozważań.

Fundamentalne znaczenie mają dwa kolejne, obszerne rozdziały badawcze (rozdział drugi i trzeci), w których poddano analizie zgromadzone dane na temat przestępczości przeciwko materialnemu i niematerialnemu dziedzictwu martyrologicznemu. Rozważania grupowano przy pomocy tzw. siedmiu złotych pytań kryminalistyki tak, by płynące z badań wnioski były możliwie wnikliwe i usystematyzowane oraz przedstawiały realny obraz zjawiska będącego tematem niniejszej rozprawy. Rozdziały te dostarczyły odpowiedzi na pytania o fenomenologię przestępczości oraz o skuteczność i adekwatność reakcji karnej na popełnione czyny zabronione.

Wyniki przeprowadzonych badań doprowadziły nie tylko do kompletnego opisu istniejącego zjawiska, ale także pozwoliły na poznanie etiologii przestępczości oraz na zdiagnozowanie ogólnych problemów prawa ochrony dziedzictwa kulturowego. Kwestie te omówiono w rozdziale czwartym dysertacji.

Bazując na rozpoznanej etiologii i symptomatologii zbadanej przestępczości, w rozdziale piątym opracowania skupiono się na profilaktycznej funkcji kryminalistyki. Wysunięto postulaty działań prewencyjnych, zarówno praktycznych jak i prawnych (*de lege ferenda*), których zrealizowanie powinno doprowadzić do istotnego zmniejszenia zagrożenia dziedzictwa martyrologicznego przestępczością.

W zakończeniu podsumowano wyniki przeprowadzonych badań i wnioski płynące z pozostałych części opracowania.

Ustalono, że choć istnieje zjawisko przestępczości przeciwko dziedzictwu martyrologicznemu, to jest ono niewielkich rozmiarów. Ma charakter wieloodmianowy i w istocie składa się z szeregu niezależnych od siebie tendencji przestępczych, często nakierowanych przeciwko innym dobrom prawnym a dziedzictwo martyrologiczne naruszających jedynie „przy okazji”. Ocena społecznej szkodliwości popełnionych czynów często jest zaniżona, a system prawa karnego obejmujący tę tematykę pozostaje niespójny. Istotnym czynnikiem umożliwiającym i wręcz inspirującym dużą część stwierdzonych czynów społecznie szkodliwych jest wadliwa działalność instytucji państwowych, których zadaniem jest ochrona dziedzictwa kulturowego.

30.05.2022 r.
Jolanta Dyl